JĘZYK ANGIELSKI

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

Dla klas 4–8

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Komplet scenariuszy został wydany w ramach Zadania „Materiały edukacyjne do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII szkoły podstawowej" sfinansowanego ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Warszawski Instytut Bankowości.

Koordynator Zadania: Krzysztof Ostafiński (Warszawski Instytut Bankowości)

Koordynator merytoryczny Zadania: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autor wprowadzenia: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autorzy scenariuszy:
mgr Izabela Krzak-Borkowska (Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach) – scenariusz 1
mgr Magdalena Bubula (Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Ośrodek w Nowym Sączu) – scenariusz 2, 3
dr Bernadeta Botwina (Uniwersytet Rzeszowski) – scenariusz 4, 5
mgr Anna Kowalczyk (III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu) – scenariusz 6

Recenzja merytoryczna:
dr Krzysztof Kil (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
dr hab. Agnieszka Parkitna, prof. PWr (Politechnika Wrocławska)

Recenzja dydaktyczna:
mgr Anna Czarlińska-Wężyk (Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach)
dr Waldemar Lib (Uniwersytet Rzeszowski)

Redakcja językowa: Judyta Boczek, Sabina Kaplita-Kloc

Skład: MGMEDIA Maciej Grabowski
Projekt okładki: MGMEDIA Maciej Grabowski
Zdjęcie na okładce: Studio Romantic/Adobe Stock
Grafiki i ilustracje: Adobe Stock

Wydawca: Warszawski Instytut Bankowości

Adres wydawcy: ul. Kruczkowskiego 8; 00-380 Warszawa

ISBN: 978-83-979917-0-5
ISBN: 978-83-979868-1-7 (całość kolekcji)

Wydanie: pierwsze

Rok wydania: 2026

Wykaz skrótów użytych w rubryce „punkty podstawy programowej" scenariuszy:
PP – podstawa programowa dla szkół podstawowych zgodna z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r., w brzmieniu po ostatnich zmianach w 2024 i 2025 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 356, z późn. zm.); **NPP** – nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych zgodna z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. z 2026 r., poz. 378), przy czym w przypadku wiedzy o społeczeństwie zapisano **NPP(EO)**, co oznacza punkty nowej podstawy programowej edukacji obywatelskiej, która zastąpi od roku szkolnego 2028/2029 wiedzę o społeczeństwie; **WO** – wymagania ogólne; **WS** – wymagania szczegółowe; **DE** – wymagania szczegółowe w zakresie doświadczeń edukacyjnych (tylko w NPP); (dw) – przy numerze oznacza wymagania do wyboru (tylko w NPP).

WSTĘP

Nauka języka angielskiego w szkole podstawowej to coś więcej niż opanowanie słownictwa i gramatyki – to zdobycie podstawowej współcześnie umiejętności komunikacji, która otwiera uczniów na globalne perspektywy aktywności i pozwala na podejmowanie wyzwań współczesnego świata związanych z działalnością społeczną i gospodarczą ponad granicami. Zgodnie z podstawą programową lekcje języka obcego nowożytnego powinny, rozwijając kompetencje komunikacyjne, kulturowe i społeczne, przygotowywać uczniów do praktycznego posługiwania się tym językiem w różnych sytuacjach, w tym podczas zakupów, rozmów o usługach czy prostych interakcjach biznesowych. Te obszary tematyczne naturalnie łączą się z edukacją ekonomiczną, zatem lekcje języka angielskiego pomagają uczniom zrozumieć mechanizmy rynkowe, istotę przedsiębiorczości czy finanse w ujęciu międzynarodowym. Scenariusze, które znajdą Państwo w niniejszym pakiecie, w tym te inspirowane ponadczasową powieścią „Bankructwo małego Dżeka" Janusza Korczaka (wydaną również w języku angielskim), splatają naukę języka z refleksją nad pieniędzmi, budując w sposób angażujący umiejętności praktyczne uczniów i to nie tylko językowe, ale także związane ze światem finansów.

Autorzy scenariuszy zapraszają uczniów do realizacji zadań, w których angielski staje się narzędziem do eksploracji świata finansów: od odkrywania ryzyka w detektywistycznych grach językowych po rozmowy o znaczeniu podatków czy planowanie własnego biznesu. Dzięki wierszowanym ujęciom historii literackich, projektom sklepików szkolnych czy dyskusjom o oszczędzaniu na wymarzony rower uczniowie nie tylko szlifują język, ale też uczą się analizować dane i podejmować decyzje. Aktywności te wspierają cele podstawy programowej, takie jak rozwijanie umiejętności komunikacyjnych w autentycznych sytuacjach, rozumienie różnic kulturowych w podejściu do gospodarki czy kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Jednocześnie budują też pewność siebie w używaniu języka angielskiego do wyrażania myśli o finansach, odpowiedzialności i współpracy.

Każdy scenariusz zawiera zestaw praktycznych dodatków: prezentację multimedialną, kartę pracy oraz propozycję pytań testowych. Ułatwiają one łączenie nauki języka z refleksją ekonomiczną. Uczniowie, analizując teksty w języku angielskim, odkrywają, jak język pomaga zrozumieć świat finansów – od codziennych transakcji zakupowych po złożone mechanizmy rynkowe. Zapraszamy zatem Państwa do korzystania z naszych scenariuszy!

dr hab. **Tomasz Rachwał**, prof. UEK
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

My Own Lemonade Stand – wprowadzenie do przedsiębiorczości 5
Izabela Krzak-Borkowska

Jack Wants a Bike – Let's Talk about Money and Banks 10
Magdalena Bubula

Don't Go Bankrupt, Jack! Let's Run a School Shop 14
Magdalena Bubula

Financial Detectives – Find the Risk! 19
Bernadeta Botwina

Public Money 101 – How Taxes Keep the Country Running 23
Bernadeta Botwina

Bankruptcy of Little Jack – a Poem Version 27
Anna Kowalczyk

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

TEMAT LEKCJI

MY OWN LEMONADE STAND – WPROWADZENIE DO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	IZABELA KRZAK-BORKOWSKA	90 MIN	IV

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ definiuje podstawowe pojęcia biznesowe: product, price, customer, buy, sell, money; ▪ rozpoznaje elementy niezbędne do prowadzenia sprzedaży; ▪ projektuje stoisko z lemoniadą z cenami i ofertą specjalną; ▪ stosuje poznane słownictwo w praktycznych dialogach; ▪ współpracuje w grupie; ▪ przelicza ceny w złotówkach i euro.
METODY KSZTAŁCENIA	wykład z pokazem; pogadanka; burza mózgów; metoda projektu
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa; praca w parach
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	prezentacja multimedialna; karty pracy; materiały plastyczne; papierowe pieniądze; obrazki produktów; kalkulator (do przeliczania w części CLIL)
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne […]; III. Uczeń samodzielnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne […]; IV. Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie […]; V. Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych. **WS:** I. Posługuje się podstawowym zasobem słownictwa z zakresu: pracy, żywienia, zakupów i usług, kultury, życia społecznego; II. Rozumie proste wypowiedzi ustne: reaguje na polecenia, określa główną myśl i intencje nadawcy, rozpoznaje kontekst i styl wypowiedzi; III. Rozumie proste teksty pisemne […]; IV. Tworzy krótkie, spójne i logiczne wypowiedzi ustne […]; V. Tworzy krótkie wypowiedzi pisemne […]. **NPP – WO:** 4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego […]. **WS:** 1.7. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […] zakupy i usługi […]; 6.8. proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje; 8.4. pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną.

1. Nawiązanie do lekcji 1 (5 min)
2. Wprowadzenie nowego słownictwa (15 min)
3. Ćwiczenia utrwalające słownictwo (15 min)
4. Podsumowanie lekcji 1 (10 min)
5. Nawiązanie do lekcji 2 (5 min)
6. Praca w grupach – projekt i prezentacja stoiska (35 min)
7. Podsumowanie do lekcji 2 (5 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie do lekcji 1

5 min

Przywitaj uczniów: *Good morning! Today we are going to talk about snacks and drinks. You will design your own lemonade stand!* Możesz dodać krótki komentarz po polsku, aby upewnić się, że wszyscy rozumieją temat zajęć. Rozpocznij od krótkiego przypomnienia z uczniami nazw produktów, które mogą być sprzedawane na stoisku z lemoniadą (np. lemoniada, woda, ciasteczka, babeczki, kanapki, owoce). Przypomnij zasady tworzenia regularnej liczby mnogiej rzeczowników policzalnych oraz kiedy w pytaniach używamy *How much?*, a kiedy *How many?*. Możesz w tym celu posłużyć się slajdem nr 2 z prezentacji multimedialnej.

Następnie zadaj ochotnikom lub wybranym uczniom pytanie: *What is your favourite snack/drink?*. W razie potrzeby przetłumacz je i pomóż w formułowaniu odpowiedzi po angielsku, np.: *My favourite snack is a cookie. I like lemonade. I don't like tea.*

Zapoznaj uczniów z tematyką dzisiejszych zajęć języka angielskiego: *Dzisiaj stworzycie swój sklepik z lemoniadą! Będziecie jak przedsiębiorcy – osoby, które wprowadzają w życie swoje pomysły, planują i sprzedają produkty, aby osiągnąć sukces. Przekonacie się, że angielski bardzo się Wam do tego przyda.*

2. Wprowadzenie nowego słownictwa

15 min

Zaprezentuj nowe słownictwo w języku angielskim: product, price, customer, buy, sell, money, stand, lemonade, change, receipt, offer. Poproś uczniów, aby podali polskie znaczenie tych wyrazów na podstawie ilustracji z prezentacji (slajdy nr 3–10).

Poproś uczniów o powtórzenie każdego z wyrazów w formie zabawy „Szeptane echo". Wyjaśnij uczniom, że Ty wypowiesz bardzo cicho słowo po angielsku, a uczniowie powtórzą je szeptem, ale tak, aby wszyscy mogli usłyszeć (slajd nr 11).

3. Ćwiczenia utrwalające słownictwo

15 min

Wyświetl slajd nr 12, na którym znajduje się lista zwrotów ujętych w dwóch kolumnach: **Customer** i **Shop assistant**. Podziel klasę na dwie grupy: uczniowie siedzący po prawej stronie to klienci, a po lewej stronie – sprzedawcy.

Wskaż pierwszy zwrot z kolumny Customer – klienci czytają go na głos, sprzedawcy odgadują polskie znaczenie. Potem odwrotnie: wybierz zwrot z kolumny Shop assistant – sprzedawcy czytają go po angielsku, a klienci tłumaczą. W ten sposób wspólnie odczytacie całą listę.

Po odczytaniu i przetłumaczeniu zwrotów pokaż uczniom dwa krótkie dialogi przygotowane w prezentacji (slajd nr 13). Możesz odegrać je z wybranym uczniem lub poprosić dwie osoby z klasy, aby przeczytały role klienta i sprzedawcy.

Następnie poproś uczniów, aby dobrali się w pary. Każda para ustala, kto zaczyna jako klient, a kto jako sprzedawca. Patrząc na zwroty wyświetlone na tablicy na slajdzie nr 12, układają własny krótki dialog złożony z przynajmniej czterech wymian zdań. Mogą wybierać dowolne zwroty z listy i decydować o ich kolejności. Jeśli chcą, mogą dodać jedno lub dwa własne proste zdania pasujące do sytuacji. Po krótkiej próbie następuje zamiana ról i ponowne odegranie rozmowy.

4. Podsumowanie lekcji 1

10 min

Zadaj kilku osobom w klasie pytania: *What did you learn today?*, *What new words can you remember?*, *Which phrase will you use at your lemonade stand?*. Zrób z tego szybką „mikroburzę mózgów" i zapisz na tablicy najczęściej wymieniane słowa i zwroty. Możesz też poprosić uczniów o wykonanie zadania 1 z karty pracy (załącznik nr 2).

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Następnie poproś uczniów, aby w parach przez 60–90 sekund starali się „kupić" coś u partnera, używając minimum trzech nowych słów i jednego zwrotu z wcześniejszych dialogów – ale bez patrzenia na tablicę. Potem poproś, aby uczniowie zamienili się rolami.

Zakończ lekcję słowami: *Today you've learned new words and phrases for buying and selling. You practised real-life dialogues. Next time, you will work in groups to design your own lemonade stand and present it to the class.* Możesz przekazać to po polsku.

5. Nawiązanie do lekcji 2

5 min

Przywitaj klasę. Przypomnij, że na poprzedniej lekcji poznaliście nowe słownictwo i ćwiczyliście dialogi kupna–sprzedaży. Możesz powiedzieć: *Ostatnio nauczyliśmy się nowych słów i zwrotów związanych z kupowaniem i sprzedawaniem przekąsek i napojów. Dziś te umiejętności wykorzystacie w praktyce.* Poinformuj uczniów, że dziś staną się prawdziwymi przedsiębiorcami – stworzą projekt swojego stoiska z orzeźwiającą lemoniadą oraz pysznymi, słodkimi przekąskami i napojami.

6. Praca w grupach – projekt i prezentacja stoiska

35 min

Podziel uczniów na grupy trzy- lub pięcioosobowe. Powiedz, że będą tworzyć swoje stoisko z lemoniadą i wcielać się w role sprzedawców oraz klientów. Przypomnij, że muszą używać poznanego na poprzedniej lekcji słownictwa i wyrażeń. Każda grupa: wybiera nazwę stoiska (kreatywną i zachęcającą), ustala 2–4 produkty z cenami w złotówkach i euro, wymyśla ofertę specjalną (np. zestaw), przygotowuje plakat reklamowy z nazwą, produktami, cenami i ofertą specjalną, układa krótki dialog zakupowy (sprzedawca – klient) z minimum czteroma zdaniami, ustala role w grupie: sprzedawca, klient (lub kilku klientów), osoba prezentująca stoisko (slajdy nr 14 i 15). Jeśli realizujesz element CLIL, poproś grupy o przeliczenie cen w złotówkach na euro wg przykładowego kursu podanego na tablicy (slajd nr 16).

Poproś, aby każda grupa ustawiła swoje stoisko – może to być plakat na ławce, stoliku lub przy tablicy. Upewnij się, że nazwy, ceny i oferta są widoczne dla innych. W każdej grupie jedna osoba zostaje sprzedawcą, reszta idzie „na zakupy" po klasie. Każdy klient musi kupić coś na co najmniej dwóch różnych stoiskach. Klienci i sprzedawcy komunikują się wyłącznie po angielsku, korzystając z poznanych zwrotów (*Hello!*, *I'd like...*, *How much is it?*, *Here you are* itd.). Po kilku minutach ogłoś zmianę: klienci stają się sprzedawcami, a sprzedawcy klientami. Zatrzymuj się przy różnych stoiskach, aby posłuchać fragmentów dialogów.

Jeśli chcesz zwiększyć motywację uczniów, przygotuj przed lekcją „Paszport klienta" – małą kartkę, na której uczniowie będą zbierać podpisy lub symbole odwiedzonych przez siebie stoisk. Dzięki temu każdy faktycznie weźmie udział w rozmowach z kilkoma grupami.

7. Podsumowanie

5 min

Porozmawiaj z klasą. Zadaj uczniom pytania: *What did you buy?*, *How much was it?*, *Which stand was the most creative?*. Możesz zrobić szybkie głosowanie na najlepsze stoisko. Poproś uczniów o wykonanie zadania 2 z karty pracy oraz zaproponuj wykonanie zadania 3.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-d, 2-a, 3-c, 4-a, 5-a, 6-a, 7-b, 8-a, 9-d, 10-c.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. Jak po angielsku powiesz „klient"?

a seller
b buyer
c shop assistant
d customer

02. Które zdanie oznacza „Poproszę lemoniadę"?

a I'd like a lemonade, please.
b The lemonade is very tasty.
c How much is the lemonade?
d Thank you for the lemonade.

03. Jak po angielsku powiesz „reszta" (pieniądze wydane po zapłaceniu)?

a offer
b money
c change
d price

04. Co oznacza w języku angielskim wyrażenie „special offer"?

a oferta specjalna
b wyjątkowy klient
c specjalny produkt
d drogi produkt

05. W którym zdaniu sprzedawca pyta klienta, co chciałby kupić?

a What would you like?
b Here is your change.
c Here you are.
d Have a nice day!

06. Co oznacza zwrot „Here you are"?

a Proszę bardzo (podając coś).
b Coś jeszcze?
c W czym mogę pomóc?
d Reszta dla Ciebie.

07. Jak po angielsku powiesz „paragon"?

a price
b receipt
c change
d set

08. Które zdanie najlepiej pasuje na zakończenie rozmowy z klientem?

a Have a nice day!
b I'd like a lemonade.
c Here is your change.
d What would you like?

09. Jak sprzedawca zapyta klienta, ile chce sztuk ciastek?

a Where is it?
b How much is it?
c How much would you like?
d How many would you like?

10. Które zdanie oznacza „Oto reszta"?

a Here's your money.
b Here you are.
c Here's your change.
d Here is your price.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. **Business Plan – Napisz po angielsku kilka zdań o swoim stoisku z lemoniadą, uzupełniając brakujące fragmenty w zdaniach. W opisie wykorzystaj nazwy produktów, ceny, ofertę specjalną i inne szczegóły, które znasz z lekcji.**

   My lemonade stand is called: .....

   Opening hours: .....

   I sell: .....

   One cup costs: ..... zł

   What I need: .....

   I want to earn: ..... zł

2. **Napisz po angielsku ceny swoich produktów. Użyj cyfr i znaków „zł" oraz „€". Możesz wpisać 2–4 produkty, o których mowa była na lekcji. Możesz zaproponować również owoce i inne napoje.**

Product	Size	Price (euro)	Price (zł)
.....	Small	.....	.....
.....	Medium	.....	.....
.....	Large	.....	.....

3. **Dla chętnych.**

   Family challenge – rodzinne wyzwanie kreatywno-językowe

   – Wspólnie z rodziną zaprojektujcie baner lub ulotkę reklamową dla Waszego stoiska z lemoniadą!

   – Wybierzcie nazwę swojego stoiska i zapiszcie ją dużymi literami.

   – Narysujcie lub napiszcie, jakie produkty będziecie sprzedawać (np. lemonade, cookies, water).

   – Dodajcie ceny produktów po angielsku (np. Lemonade – 3 zł).

   – Wymyślcie i zapiszcie krótkie hasło reklamowe, które zachęci klientów do odwiedzenia Waszego stoiska (np. „Cool drinks for hot days!").

   – Możecie ozdobić baner lub ulotkę kolorami i rysunkami, żeby było ładnie i przyciągało uwagę.

   Forma dowolna: rysunek, plakat, praca cyfrowa lub zdjęcie.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

TEMAT LEKCJI

JACK WANTS A BIKE! – LET'S TALK ABOUT MONEY AND BANKS

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	MAGDALENA BUBULA	45 MIN	V

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ poznaje i utrwala pojęcia związane z bankiem i kredytem; ▪ rozumie proste teksty narracyjne ze słownictwem finansowym; ▪ tworzy krótką wypowiedź pisemną; ▪ wykazuje się postawą świadomego konsumenta; ▪ demonstruje umiejętność odpowiedzialnego zarządzania pieniędzmi.
METODY KSZTAŁCENIA	burza mózgów; objaśnianie lub wyjaśnianie; praca z tekstem; ćwiczenie praktyczne
FORMY PRACY	praca zbiorowa; praca indywidualna; praca w parach
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	prezentacja multimedialna; karty pracy
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...]; III. Uczeń samodzielnie tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne [...]; V. Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego [...]. **WS:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów: 1) człowiek ([...] rzeczy osobiste) [...]; 5. życie prywatne ([...] problemy) [...]; 7. zakupy i usługi ([...] kupowanie, korzystanie z usług); III.4. znajduje w tekście określone informacje; V.2. opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości; V.4. przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; X. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym). **NPP – WO:** 2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych; 3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych. **WS:** 1.7. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...] zakupy i usługi [...]; 3.3. rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje; 5.4. przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość.

1. Rozgrzewka językowa (7 min)
2. Wprowadzenie nowego słownictwa w kontekście (20 min)
3. Zastosowanie nowej wiedzy w praktyce (8 min)
4. Samoocena i podsumowanie lekcji (10 min)

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Rozgrzewka językowa — 7 min

Włącz prezentację multimedialną i wyświetl slajd nr 2 ze słowem kluczowym: „money". Poproś uczniów, aby wymienili wszystkie rzeczy, które im się z nim kojarzą, np. shop, buy, coins, card, wallet, save (slajdy nr 3 i 4). Zapisz na tablicy i wytłumacz ewentualne nowe słowa. Poproś uczniów, by powiedzieli, czy mają te rzeczy przy sobie. Następnie powiedz, że na tej lekcji uczniowie zapoznają się z fragmentami książki „Bankructwo małego Dżeka" oraz stworzą komiks, w którym Jack będzie planował zakup roweru.

2. Wprowadzenie nowego słownictwa w kontekście — 20 min

Rozdaj uczniom karty pracy (załącznik nr 2). Zawierają one dwa teksty i pytania szczegółowe do nich. Poproś uczniów, aby wykonali oba zadania. Po każdym tekście sprawdź odpowiedzi (slajdy nr 5–8).

Następnie przedstaw historyjkę z nowym słownictwem (bank account, debit card, credit card, loan, credit cost, interest, instalment, financial reputation, creditworthiness). Zadaniem uczniów jest wybranie właściwych znaczeń tych słów oraz utworzenie własnego zdania z każdym z nich (slajdy nr 9–12).

3. Zastosowanie nowej wiedzy w praktyce — 8 min

Poproś uczniów o stworzenie komiksów. Uczniowie pracują indywidualnie lub w parach. Wykorzystują szablon komiksu i minimum pięć nowych słów. Rysują postaci i piszą dymki z dialogami w języku angielskim (slajd nr 13). Następnie poproś kilkoro uczniów o zaprezentowanie swoich prac. Udziel im informacji zwrotnej.

4. Samoocena i podsumowanie lekcji — 10 min

Poproś uczniów o wypełnienie kart samooceny z karty pracy (zadanie 3). Wyjaśnij ponownie niezrozumiałe kwestie. Następnie podsumuj lekcję i pracę uczniów.

Zadanie domowe: Poproś uczniów, aby poszukali anglojęzycznej strony dowolnego banku, a następnie przygotowali krótką pracę pisemną, w której odpowiedzą na następujące pytania: *What is the name of the bank account for children?, How old do you need to be to open the account?, Can you have a debit card with this account?, Is there a monthly fee?, Can you access your account online?, What is the daily spending limit for the debit card?, What can a parent do with this account?, Would you like to have this kind of account?, Why/Why not?.*

Dodatkowe zadanie pisemne: *Write 3 sentences about what Jack can do with this account. (Use modal verbs or future: e.g. "Jack can save money. He will get a debit card. He can pay for a toy online.")*

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-b, 2-b, 3-b, 4-a, 5-d, 6-d, 7-a, 8-c, 9-b, 10-a.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. What does Jack want to buy?

a A football
b A new bike
c A new phone
d A scooter

02. What is the main risk of taking a loan?

a You forget your PIN code
b You spend too much and can't pay it back
c The bank gives you more money
d You become a bank manager

03. Which card takes money from your bank account immediately?

a Credit card
b Debit card
c Game card
d Gift card

04. What can you do with a credit card?

a Borrow money from the bank
b Save money at home
c Buy only food
d Play games

05. What is a loan?

a A big shop
b A bank account
c A card for shopping
d Money the bank gives you for a time

06. What is "interest" in a bank loan?

a A discount
b Money you give to a friend
c A present from the bank
d Extra money you must pay back

07. What is an instalment?

a A monthly payment for a loan
b A money gift from a friend
c The full price of a product
d A special shop

08. Which word means "konto bankowe" in English?

a Payment
b Counter
c Bank account
d Credit card

09. Which of these can help you pay for something later?

a Receipt
b Credit card
c Bank account
d Debit card

10. Why does Jack have a problem buying the bike?

a He didn't have enough money
b He forgot the shop address
c The bike was too small
d The shop was closed

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Read Text 1 and answer the questions below:

One Sunday, Jack was walking with his friend Phil. Jack stopped and looked at the bank. Phil asked, "Why are you looking at the bank?" Jack didn't answer. He was a little shy. Then Phil said, "I was inside the bank once. I don't work there, but I am a messenger in a bicycle warehouse." "In the bank," he explained, "you must go to different counters to get money. At each counter, a clerk writes things down. They check everything. You cannot trick the bank. They have big books for business."

1. Why did Jack stop in front of the bank while walking with Phil?
2. Where does Phil work, and what is his job there?
3. What does Phil say people must do before they get money in the bank?

2. Read Text 2 and answer the questions below:

Mr Taft liked to explain things. "A bank gives people money. Look!" He opened the phone book. "Here is a commercial bank. If a shop owner needs to buy goods but has no money, he can borrow it. A factory owner can borrow from an industrial bank. A farmer can borrow money to buy seeds. A man who builds a house can borrow to finish the roof. A worker who wants to open a small workshop can also borrow from the bank."

1. What kind of bank can a shop owner go to if he needs money to buy goods?
2. Why does a farmer sometimes need to borrow money from the bank?
3. What can a person borrow money for if they want to open something like a small business?

3. Self-assessment:

I can...	☺ Yes	😐 A little	☹ Not yet
say 5 money words in English (e.g. loan, credit card)	☐	☐	☐
understand Jack's stories about the bank	☐	☐	☐
create a comic using English words	☐	☐	☐

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI DON'T GO BANKRUPT, JACK! LET'S RUN A SCHOOL SHOP

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	MAGDALENA BUBULA	45 MIN	VI

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ rozumie i stosuje w kontekście słownictwo związane z prowadzeniem sklepu bądź kooperatywy; ▪ rozumie słuchany tekst narracyjny z elementami słownictwa finansowego; ▪ prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; ▪ podejmuje decyzje finansowe na podstawie dostępnego kapitału, oferty i możliwości negocjacyjnych.
METODY KSZTAŁCENIA	minidyskusja; praca z materiałami audio; objaśnianie lub wyjaśnianie; ćwiczenie praktyczne; gra dydaktyczna (symulacyjna, decyzyjna)
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa; praca zbiorowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	prezentacja multimedialna; nagranie; karty pracy; kartki do losowania
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu i głośnikami; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne […], a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych. **WS:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych i fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów: […]; 7. zakupy i usługi ([…] sprzedawanie i kupowanie); II.2. określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; II.5. znajduje w wypowiedzi określone informacje; VI.8. proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; […] prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; VII.3. uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz lub ankietę); XI. Uczeń współdziała w grupie […] **NPP – WO:** 4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego […]. **WS:** 1.7. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […] zakupy i usługi […]; 6.8. proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje; 8.3. pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Rozgrzewka językowa (7 min)
2. Analiza sytuacji problemowej (15 min)
3. Symulacja finansowa (18 min)
4. Samoocena i podsumowanie lekcji (5 min)

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Rozgrzewka językowa — 7 min

Na początku lekcji wyświetl slajd nr 2, na którym zapisane są pytania *Would you rather...?*. Poproś uczniów, aby pracowali parami. Każdy uczeń wybiera odpowiedź na każde pytanie i uzasadnia swój wybór drugiemu uczniowi.

Następnie poinformuj uczniów, że na tej lekcji zapoznają się z fragmentem książki „Bankructwo małego Dżeka" autorstwa Janusza Korczaka. Jest to książka o chłopcu, który lubił handlować, dlatego przeanalizują budżet Dżeka oraz będą negocjować ceny towarów.

2. Analiza sytuacji problemowej — 15 min

Powiedz: *Now we are going to listen to Jack's story. He had a plan... but something went wrong. Let's find out what happened.* Przeczytaj uczniom dwukrotnie poniższy tekst lub – jeśli masz taką możliwość – skorzystaj z narzędzia typu *text-to-speech*, aby wygenerować nagranie na podstawie tej treści. Po wysłuchaniu opowieści uczniowie odpowiadają na pytania ze slajdu nr 3.

Tekst historyjki do przeczytania:

Jack had a plan. He borrowed some money from friends and family to pay the first three loan installments. He was sure he could earn the rest.

He thought:

"In May and June, I will rent two bikes and sell footballs. That should give me six dollars. Plus three dollars from sales – that's nine dollars!"

He trusted his math. Everything seemed okay. But on Sunday, June 6th, something terrible happened. Both bikes were stolen.

Now Jack couldn't make money. He couldn't pay the next installment. His plan was ruined.

Zaprezentuj uczniom nowe słownictwo (slajd nr 5). Sprawdź, czy uczniowie rozumieją znaczenie nowych słów na podstawie ćwiczenia ze slajdu nr 6 (rozwiązanie znajdziesz na slajdzie nr 7). Następnie powiedz: *Jack runs a school cooperative. Look at his budget. Can he pay for everything? Let's check!*. Zaprezentuj wydatki i przychody Dżeka. Poproś uczniów, by sprawdzili saldo, a potem odpowiedzieli na pytania (slajdy nr 8–11).

3. Symulacja finansowa — 18 min

Podziel uczniów na grupy. Poinformuj, że każda grupa będzie prowadzić sklepik. Dlatego najpierw wylosuje kartkę z zapisanymi: kapitałem początkowym oraz artykułami, które musi kupić do sklepiku (załącznik nr 3), a następnie będzie negocjować ceny tych artykułów z „dostawcą" (Tobą). Jeśli będzie dobrze negocjować, otrzyma rabat. Celem każdej grupy jest zakup potrzebnych produktów w jak najlepszej cenie i zachowanie równowagi budżetowej.

Rozdaj uczniom karty pracy (załącznik nr 2) i poproś, żeby każda grupa wypełniła fakturę (zwróć uwagę, że wzór faktury jest uproszczony, aby nie komplikować zadania obliczaniem podatku VAT), zrobiła wpis w „Książce wpłat i wydatków" oraz wypełniła tabelę z przychodami i wydatkami. Wyjaśnij, jak wypełnić dokumenty. Zaprezentuj też ceny artykułów. Następnie grupy losują kartę z opisem zadania i przygotowują się do negocjacji z „dostawcą". Przeprowadź symulację krótkiej rozmowy z każdą grupą (slajdy nr 12–16).

Na zakończenie zapytaj dwie lub trzy grupy, czy osiągnęły zysk, czy też poniosły stratę. Przedyskutujcie powody stanu ich budżetu.

4. Samoocena i podsumowanie lekcji — 5 min

Poproś uczniów, by odpowiedzieli na pytanie: *What did you learn about spending, planning and negotiating?*.

Zadanie domowe: Poproś uczniów, by znaleźli w internecie stronę internetową przykładowej spółdzielni uczniowskiej, a następnie przygotowali krótką pracę pisemną, w której odpowiedzą na następujące pytania: *Who runs this co-operative?*, *What kind of products can pupils buy there?*, *Are the prices lower than in normal shops?*.

Dodatkowe zadanie pisemne (lub ustne): *Describe how a school co-operative could work in your class. Use at least 3 new words from the lesson.*

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-b, 2-c, 3-a, 4-b, 5-c, 6-c, 7-c, 8-a, 9-d, 10-c.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. What is the main idea of Jack's school co-operative?

- **a** To build a new school building
- **b** To run a small shop for his classmates
- **c** To organise sports events
- **d** To collect money for charity

02. What does the word "capital" mean in this lesson?

- **a** The biggest city in a country
- **b** Money you borrow from a friend
- **c** Money you start your business with
- **d** A big bank

03. Why do we use an invoice?

- **a** To write the price and what we sell
- **b** To write a shopping list
- **c** To ask for a job
- **d** To count the number of students

04. If you get a 10% discount on 100 zł, how much do you pay?

- **a** 80 zł
- **b** 90 zł
- **c** 95 zł
- **d** 99 zł

05. What does "negotiation" mean?

- **a** Talking about the weather
- **b** Writing in your payment log
- **c** Talking to agree on the price
- **d** Checking your homework

06. Why is it important to negotiate when buying products?

- **a** You don't need to talk to people
- **b** You make shopping faster
- **c** You get a better price and save money
- **d** You pay more

07. When do you go bankrupt?

- **a** When you earn a lot of money
- **b** When you play a money game
- **c** When you can't pay your debts
- **d** When you save money for the future

08. What is the correct meaning of "co-operative"?

- **a** A group of people working together
- **b** A shop that sells only books
- **c** A bank for young people
- **d** A sports team

09. Why did Jack's plan fail?

- **a** He forgot to pay the invoice
- **b** He gave too many discounts
- **c** The footballs were too expensive
- **d** The bikes were stolen

10. What is a payment and expense log?

- **a** A book for writing stories
- **b** A price list for customers
- **c** A sheet for writing down all incomes and expenses
- **d** A shopping catalogue

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. School Shop Simulation – Invoice:

Date: ..... Invoice No.: .....

Supplier: .....

Buyer: School Co-operative

	Item	Quantity	Unit Price	Total
1.				
2.				
3.				

Subtotal: .....

Discount: .....

Total to Pay: .....

Signature (Buyer): ..... Signature (Supplier): .....

2. School Shop Simulation – Payment and Expense Log:

	Date	Description	Income (zł)	Expense (zł)
1.				
2.				
3.				

Total Income: ..... Total Expenses: .....

3. School Shop Simulation – Income and Expense Table:

	Category	Amount (zł)

Total Income: .....

Total Expenses: .....

Profit / Loss: .....

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 3. School Shop Simulation – Group Task Cards

Group 1:

- Needs: 5 notebooks, 2 bottles of juice, 3 pens
- Starting capital: 40 zł

Group 2:

- Needs: 4 notebooks, 4 bottles of juice, 1 pack of markers
- Starting capital: 40 zł

Group 3:

- Needs: 3 notebooks, 3 bottles of juice, 6 pens
- Starting capital: 48 zł

Group 4:

- Needs: 6 notebooks, 2 bottles of juice, 2 packs of stickers
- Starting capital: 48 zł

Group 5:

- Needs: 4 notebooks, 3 bottles of juice, 2 packs of envelopes
- Starting capital: 48 zł

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

TEMAT LEKCJI

FINANCIAL DETECTIVES – FIND THE RISK!

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	BERNADETA BOTWINA	45 MIN	VI–VIII

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ charakteryzuje podstawowe instytucje finansowe i ich produkty; ▪ podaje definicje pojęć: regulowany, nieregulowany, ryzyko, oszustwo; ▪ wymienia przykłady bezpiecznych i ryzykownych produktów finansowych; ▪ współpracuje w parach i grupach podczas dyskusji i ćwiczeń; ▪ wyjaśnia znaczenie regulacji finansowych; ▪ wykazuje odpowiedzialność w podejmowaniu decyzji finansowych oraz ostrożność wobec podejrzanych ofert.
METODY KSZTAŁCENIA	metoda projektu; dyskusja; burza mózgów
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca w parach; praca grupowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karty pracy; prezentacja multimedialna; opcjonalnie: zestaw kart z różnymi hasłami dotyczącymi sytuacji finansowych
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne [...]; III. Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi ustne oraz pisemne; IV. Uczeń reaguje ustnie i pisemnie w typowych sytuacjach życia codziennego; V. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie; XI. Uczeń współdziała w grupie. **WS:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...]; 7. zakupy i usługi [...]; 9. współczesny świat [...]; 10. życie codzienne (odpowiedzialne decyzje, ochrona przed oszustwem); II.2. Określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; II.5. Znajduje w wypowiedzi określone informacje; III.2. Opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska; III.3. Wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; IV.2. Wyraża swoje preferencje i poglądy; IV.3. Uzasadnia swoje decyzje i wybory; VI.8. Proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; VII.3. Uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; XI. Uczeń współdziała w grupie, w tym w pracy projektowej. **NPP – WO:** 3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych. **WS:** 1.7. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...] zakupy i usługi [...]; 1.14. społeczeństwo: problemy współczesnego świata; 3.3. rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.

1. Nawiązanie (5 min)
2. Czytanie i słownictwo (15 min)
3. Dyskusja – Who's the provider (10 min)
4. Praca w parach – Ask the Right Questions (10 min)
5. Podsumowanie (5 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie — 5 min

Wyświetl na tablicy slajd nr 3 lub skorzystaj z przygotowanego przez siebie wcześniej zestawu kart z różnymi hasłami dotyczącymi sytuacji finansowych (np. „Loan from a bank", „Buying a car with cash", „Investing in unknown company", „Keeping money under the mattress", „Payday loan", „Getting financial advice").

Uczniowie losują po jednej karcie (lub po dwie karty, w zależności od liczby uczniów) albo wybierają z propozycji haseł wyświetlonych na tablicy. Następnie tworzą grupy trzy- lub czteroosobowe i pokazują w nich swoje hasła. Poinformuj grupy, że ich zadaniem jest podzielenie haseł na dwie kategorie dotyczące zachowań: Safe (bezpieczne) i Risky (ryzykowne). Po 2–3 min każda grupa prezentuje swoje przykłady i uzasadnia wybór kategorii (np. *It's risky because we don't know the company*).

2. Czytanie i słownictwo — 15 min

Wyświetl uczniom uproszczoną historię Jacka (slajd nr 4). Uczniowie mogą czytać ją indywidualnie (ciche czytanie) lub na głos – kolejne osoby czytają fragmenty. Następnie zadaj uczniom kilka pytań sprawdzających zrozumienie tekstu, np.: *Who taught Jack to be honest and careful with money?*, *What was Jack's dream job?*, *What small business did Jack start at school that was safe and successful?*.

Teraz poproś uczniów, aby wykonali ćwiczenie leksykalne (slajd nr 5). Może to być zadanie dla całej klasy lub zadanie dodatkowe dla uczniów, którzy szybciej skończą czytanie, a następnie wyjaśnią to zadanie pozostałym uczniom.

3. Dyskusja – Who's the provider — 10 min

Podziel uczniów na grupy cztero- lub pięcioosobowe – skorzystajcie ze slajdu nr 7. Zadaniem grup jest przyporządkowanie produktów do kategorii: Bank, Insurance company, Unknown, Scam. Po wykonaniu tego zadania poproś przedstawicieli grup o zaprezentowanie po jednym haśle wraz z uzasadnieniem dokonanego wyboru. Rozpocznij na ten temat krótką dyskusję klasową.

4. Praca w parach – Ask the Right Questions — 10 min

Uczniowie pracują w parach. Przekaż uczniom, że ich zadaniem jest wymyślenie pięciu pytań, które należy zadać przed zaakceptowaniem jakiejkolwiek oferty finansowej (np. „What are the hidden fees?", „Can I cancel anytime?", „Is the provider regulated?" – slajd nr 8). Po opracowaniu pytań każda para wymienia się z inną parą i nawzajem zadają sobie pytania oraz dyskutują nad odpowiedziami. Uwaga: pod koniec tego etapu możesz wyświetlić lub zapisać na tablicy przykładowe dobre pytania.

5. Podsumowanie — 5 min

Wyświetl slajd nr 9 i krótko podsumuj lekcję, zadając uczniom pytania: *What new words did you learn?*, *What financial risks can we avoid?*, *What should you always do before accepting an offer?*. Na zakończenie poproś uczniów, aby dokończyli zdanie: *Next time I get a financial offer, I will...*

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-a, 2-a, 3-b, 4-c, 5-a, 6-b, 7-d, 8-c, 9-a, 10-b.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. What is a loan?

- **a** Money you borrow and must pay back
- **b** Money you give to someone
- **c** Free money from the bank
- **d** Money lost in the lottery

02. What does regulated mean?

- **a** Controlled by rules and laws
- **b** Not safe to use
- **c** Given by a stranger
- **d** Without any control

03. Which of these is a risky financial offer?

- **a** Bank savings account
- **b** Lottery winnings online
- **c** Life insurance from a known company
- **d** Salary in a contract job

04. What is fraud?

- **a** A safe financial product
- **b** A legal investment
- **c** When someone cheats to steal your money
- **d** A bank account with interest

05. Why is it important to ask if a company is regulated?

- **a** To know if it is safe and legal
- **b** To get more money
- **c** To win a lottery
- **d** To get a free loan

06. Which product is usually safe?

- **a** Investment from an unknown website
- **b** Loan from a licensed bank
- **c** Credit card from a stranger
- **d** Money transfer from an unknown person

07. What should you do before accepting a financial offer?

- **a** Believe every promise
- **b** Ignore the small print
- **c** Take the money immediately
- **d** Ask about risks and regulations

08. What does 'debt' mean?

- **a** Free money
- **b** Money you saved
- **c** Money you owe and must repay
- **d** Money you earned

09. What is a provider in finance?

- **a** A company offering financial products
- **b** A thief
- **c** A customer
- **d** A lottery

10. If an offer sounds too good to be true, you should:

- **a** Share it on social media immediately
- **b** Be very careful and check it
- **c** Accept it quickly
- **d** Ignore warnings

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Ministerstwo Finansów | FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ | WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Match the terms with their definitions.

Match the words in column A with the correct definitions in column B.

A	B
1. Loan	a) When someone tries to cheat you and steal your money
2. Debt	b) Controlled by law to make sure it is safe and fair
3. Regulated	c) Money you borrow and promise to pay back
4. Fraud	d) Money you owe and still have to return
5. Risky	e) Something that may cause problems or losses
6. Safe	f) Something low-risk that protects your money

2. Complete the dialogue.

Read the dialogue and fill in the blanks with words below:
regulated, loan, risky, fraud, safe, provider

Client: I want to take a ..... to start a small business.

Banker: Sure! Our bank is fully ..... and offers low interest rates.

Client: How can I know if an offer is ..... or dangerous?

Banker: You should always check the ..... of the company and avoid possible .....

Client: Thank you, I want to make sure my money is .....

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI

PUBLIC MONEY 101 – HOW TAXES KEEP THE COUNTRY RUNNING

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	BERNADETA BOTWINA	45 MIN	VII–VIII

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ podaje definicje pojęć: tax, VAT, excise, customs duty, public money, state, budget; ▪ rozróżnia różne rodzaje podatków i ich cel; ▪ analizuje przykładowy budżet lokalny; ▪ planuje wykorzystanie analizowanego budżetu lokalnego w grupie; ▪ uzasadnia wybór konkretnych wydatków gminy; ▪ argumentuje decyzje budżetowe; ▪ współpracuje w grupie podczas symulacji budżetowej; ▪ wskazuje konsekwencje braku wpływów podatkowych dla usług publicznych; ▪ opisuje w języku angielskim podstawowe funkcje podatków i ich znaczenie dla państwa; prezentuje wyniki pracy grupowej z użyciem słownictwa tematycznego.
METODY KSZTAŁCENIA	miniwykład; klasyczna metoda problemowa; metoda sytuacyjna; gra dydaktyczna
FORMY PRACY	praca grupowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	prezentacja multimedialna; karty pracy; arkusze z opisem budżetu; „pieniądze" edukacyjne (opcjonalnie)
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne […]; V. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie; XI. Uczeń współdziała w grupie. **WS:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […]; 7. zakupy i usługi […]; 9. współczesny świat […]; 10. życie codzienne […]; II.2. Określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; II.5. Znajduje w wypowiedzi określone informacje; III.2. Opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska; III.3. Wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; V.2. Wyraża swoje preferencje i poglądy. **NPP – WO:** 5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka obcego nowożytnego oraz między językami, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę. **WS:** 1.14. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych […] społeczeństwo: problemy współczesnego świata; 8.3. pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Nawiązanie (5 min)
2. Wprowadzenie słownictwa (8 min)
3. Miniwykład – budżet państwa (7 min)
4. Jigsaw: Kinds of taxes (10 min)
5. Symulacja – budżet gminy (10 min)
6. Podsumowanie (5 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie — 5 min

Włącz prezentację multimedialną i wyświetl slajd nr 2. Następnie zadaj uczniom pytanie: *Who pays for street-lights, schools, hospitals?*. Zapisuj odpowiedzi na tablicy, wspólnie z uczniami wyjaśnij, czym są podatki.

2. Wprowadzenie słownictwa — 8 min

Wyświetl na tablicy slajd nr 3, na którym w języku angielskim podane są definicje ośmiu pojęć: tax, customs duty, excise, invoice, receipt, fine, VAT, public money. Poproś uczniów, aby przetłumaczyli je na język polski. Następnie uczniowie w parach dopasowują pojęcia angielskie do polskich, wypełniając zadanie 1 z karty pracy (załącznik nr 2; slajd nr 4).

3. Miniwykład – budżet państwa — 7 min

Pokaż slajdy z hasłami: state budget, local budget, tax system. Wyjaśnij, jak działa budżet państwa i podatki, uczniowie notują kluczowe terminy (slajdy nr 5 i 6).

4. Jigsaw: Kinds of taxes — 10 min

Podziel klasę na cztery grupy eksperckie (cztero- lub sześcioosobowe, zależnie od liczby uczniów). Każda grupa dostaje inny temat:

- Group A – Excise,
- Group B – Customs Duty,
- Group C – Local Tax,
- Group D – Income Tax.

Rozdaj opisy (PL/EN) dopasowane do grupy lub wyświetl opis na tablicy (slajd nr 7).

Uczniowie w swoich grupach:

- czytają opis (mogą w parach lub razem),
- uzupełniają kartę pracy: zadanie 2 (załącznik nr 2) – Jigsaw: Types of Taxes, wspólnie 1 karta na grupę lub każdy uczeń/każda uczennica osobno (slajd nr 8),
- po 5–6 minutach każda grupa krótko prezentuje ustnie wyniki swojej pracy reszcie klasy (np. *Our tax type is..., This tax is collected because...*).

Wskazówki do prezentacji ustnej (dla uczniów):

- Our group is going to talk about... (name of tax)
- This tax is collected because...
- An example of this tax is...

5. Symulacja – budżet gminy — 10min

Podziel klasę na 4–6 małych grup (3–5 uczniów). Poinformuj uczniów, że każda grupa będzie „gminą" (municipality). Rozdaj grupom kopie opisu budżetu gminy lub zaprezentuj materiał ze slajdów nr 9 i 10. Następnie wyświetl slajd nr 11. Powiedz: *Balance your municipality's budget. Are you in surplus or deficit? Justify your choices.* Wyjaśnij uczniom, że ich zadanie będzie polegało na przeanalizowaniu dochodów i wydatków gminy, zdecydowaniu, na co wydadzą pieniądze (muszą pamiętać, że nie wystarczy na wszystko; można tu użyć pieniędzy edukacyjnych); zdecydowaniu, które usługi są najważniejsze i na czym mogą zaoszczędzić. Grupy muszą też zapisać decyzje i podać argumentację swoich wyborów (slajd nr 11).

Po zakończeniu pracy poproś przedstawicieli jednej grupy lub dwóch grup o zaprezentowanie uzyskanych wyników.

6. Podsumowanie — 5min

Zadaj uczniom pytanie: *Why do we need taxes?*. Chętni uczniowie odpowiadają, a na koniec wspólnie rozwiążcie test z załącznika nr 1.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-b, 2-c, 3-b, 4-a, 5-c, 6-b, 7-c, 8-c, 9-d, 10-c.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. What is VAT?

a A customs duty
b A value-added tax
c A kind of invoice
d A fine for late payment

02. What does a receipt usually show?

a Your tax number
b The amount you borrowed
c What you bought and the total
d Your savings balance

03. Who collects excise tax?

a Local shops
b National Tax Administration
c Insurance companies
d Private banks

04. What is a customs duty?

a A tax on imported goods
b A discount at a store
c A bank fee
d A type of receipt

05. What is an invoice?

a A money withdrawal slip
b A tax return
c A proof of purchase and sale
d A government budget

06. Why do we pay taxes?

a To increase prices
b To support public services
c To receive discounts
d To avoid customs duties

07. Which is a local government responsibility?

a National defense
b Customs border control
c Public schools
d Currency printing

08. What happens if a municipality spends more than it earns?

a It is in surplus
b It creates new taxes
c It is in deficit
d It gets a prize

09. Which of these is NOT a tax?

a VAT
b Excise
c PIT
d Invoice

10. What is 'public money'?

a A new currency
b Money used only by banks
c Money from taxes used for public services
d Foreign exchange funds

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Match the terms with their Polish meanings:

A. Tax	1. podatek VAT
B. Excise	2. faktura
C. Customs duty	3. grzywna
D. Invoice	4. akcyza
E. Receipt	5. pieniądze publiczne
F. Fine	6. cło
G. VAT	7. podatek
H. Public money	8. paragon

Write your answers (e.g. A–1, B–2...): .....

2. Jigsaw: Types of Taxes

Work in your expert group. Read your description (slide no. 7) and complete the chart below.

Type of tax:	Example	Why is it collected?

Tips:

Our group is going to talk about ... (name of tax)

This tax is collected because...

An example of this tax is...

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI: BANKRUPTCY OF LITTLE JACK – A POEM VERSION

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	JĘZYK ANGIELSKI	ANNA KOWALCZYK	45 MIN	VIII

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ rozwija kompetencje językowe w zakresie słownictwa związanego z ekonomią, bankowością oraz wyliczeniami matematycznymi – poziom A2+/B1; ▪ stosuje w języku obcym słownictwo i zwroty pomagające mówić o budżecie domowym, zarządzaniu kieszonkowym czy używaniu konta osobistego oraz różnych form płatności elektronicznych; ▪ interpretuje wierszyk o małym Dżeku stworzony na podstawie książki „Bankructwo małego Dżeka", której autorem jest Janusz Korczak; ▪ dyskutuje na temat wierszyka o Dżeku; ▪ opisuje okładkę książki i analizuje tytuł – wypowiedź ustna; ▪ współpracując w grupie, tworzy budżet; ▪ projektuje budżet tygodniowy, planując wydatki przykładowego tygodniowego kieszonkowego dla grupy 3–4 uczniów; ▪ okazuje rozwagę w podejmowaniu decyzji zakupowych w odniesieniu do grupy.
METODY KSZTAŁCENIA	pokaz; praca z tekstem; dyskusja kierowana; burza mózgów; symulacje decyzyjne; ćwiczenia praktyczne
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karty pracy; prezentacja multimedialna
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	**PP – WO:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne [...];. **WS:** I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...]; 7. Zakupy i usługi [...]; 9. Kultura [...]; II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne [...]; II.1. reaguje na polecenia; II.2. określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; II.3. określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi; II.4. określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników); II.5. znajduje w wypowiedzi określone informacje. **NPP – WO:** 2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych. **WS:** 1.7. posługuje się podstawowym zasobem środków językowych [...] zakupy i usługi [...]; 3.3. rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Nawiązanie – część organizacyjna oraz wprowadzenie tematu (10 min)
2. Czytanie i rozumienie wiersza (8 min)
3. Cloze test – opis okładki (zadanie egzaminacyjne) (8 min)
4. Zadanie grupowe – planowanie budżetu i jego krótka prezentacja (15 min)
5. Podsumowanie (4 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie – część organizacyjna oraz wprowadzenie do tematu

10 min

Rozpocznij lekcję od pokazania slajdu nr 2 prezentacji ze zdjęciem Janusza Korczaka. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, kim jest i czym się zajmował ten mężczyzna. Jeżeli uczniowie nie będą tego wiedzieli, opowiedz krótko o Januszu Korczaku. Wspomnij, że Korczak jest autorem książki „Bankructwo małego Dżeka". Następnie poinformuj uczniów, że dziś podyskutujecie o historii małego Dżeka w wersji wierszowanej po angielsku, która została zainspirowana książką Janusza Korczaka (ważne: podkreśl, że autorem wiersza nie jest Janusz Korczak tylko autor scenariusza). Pokaż uczniom okładkę „Bankructwa małego Dżeka" (slajd nr 3). Poproś uczniów, aby opisali ilustrację z okładki. Przygotuj ich w ten sposób do realizacji zadania egzaminacyjnego – cloze test. Zadaj uczniom przykładowe pytania: *What can you see in the picture?, Who do you think the boy (Jack) is?, Where are the people and what are they doing?, What is the English word for "bankructwo"?, Can you translate the title in English? Why is it translated differently? Any ideas?.*

2. Czytanie i rozumienie wiersza

8 min

Wyświetl slajd nr 4 z wierszem „Bankruptcy of Little Jack". Poproś uczniów, by przeczytali go cicho, a następnie przeczytaj go na głos. Zadaj pytania: What happened to Jack? What did he learn? Which banking/economy words from the poem do you know? Can you try to explain/define them in English? Uczniowie zaznaczają słowa związane z ekonomią i bankowością. Wspólnie je tłumaczycie i zapisujecie na tablicy.

Bankruptcy of Little Jack

In class stood Jack – a clever guy,
He formed a cooperative, reaching high.
He gathered capital, had a plan,
Watched profit and loss like a businessman.

He sold his goods, set the price just right,
Knew demand and supply both day and night.
He made a bill, gave a discount too,
His classmates smiled – the shop just grew!

He bought two bikes – an investment cheered,
But one dark night – the bikes disappeared!
No insurance – that was the flaw,
And bankruptcy knocked at his door.

Jack didn't cry, he paid in installments,
Took a loan, made budget adjustments.
He kept on learning – financial responsibility,
Became his greatest life ability!

Mały Dżek i jego bankructwo

W klasie Dżek – chłopak z głową,
Założył kooperatywę nową.
Zebrał kapitał, plan już miał,
O zysk i brak strat dobrze dbał.

Sprzedawał towar, dobrych cen znał moc,
Znał popyt i podaż czy w dzień, czy w noc.
Zrobił rachunek, dał rabat miły,
Klienci z klasy aż się cieszyli!

Kupił dwa rowery – inwestycja spora,
Lecz przyszła noc i... pusta komora.
Bez ubezpieczenia – to był błąd,
I bankructwo przyszło stąd.

Dżek nie płakał, lecz raty spłacał,
Pożyczkę wziął, budżet ogarniał.
Uczył się dalej – odpowiedzialność finansowa,
To była jego największa szkoła!

3. Cloze test – opis okładki

8 min

Wręcz uczniom kartę pracy (załącznik nr 2) i poproś, aby wykonali zadanie 1. Sprawdźcie odpowiedzi wspólnie. Klucz odpowiedzi do tego zadania to: 1. B – business, 2. C – learning, 3. A – decisions, 4. B – confident, 5. A – investment.

4. Zadanie grupowe – planowanie budżetu i krótka jego prezentacja

15 min

Wyświetl slajd nr 6 i podziel uczniów na grupy trzy- lub czteroosobowe. Poproś, aby uczniowie wykonali w grupach zadanie 2 z karty pracy (załącznik nr 2). Wyjaśnij, że każda grupa otrzymuje kieszonkowe 150–200 zł (3 lub 4 × 50 zł). Uczniowie wypełniają tabelę budżetu, a następnie odpowiadają na pytania refleksyjne z zadania 3. Zachęć ich do dyskusji i podejmowania wspólnych decyzji.

5. Podsumowanie

4 min

Na zakończenie zadaj uczniom przykładowe pytania: *What have you learnt today?, Was it easy for you to plan the budget?, What would you change if you planned the budget again?*. Zachęć uczniów do refleksji nad tym, jak mogą wykorzystać tę wiedzę w swoim życiu codziennym.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-b, 2-c, 3-b, 4-c, 5-c, 6-b, 7-c, 8-b, 9-c, 10-b.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. What did Jack create in his class?

a A discussion club
b A cooperative
c A sports club
d A savings account

02. What does the word Capital mean in the poem?

a A city
b A type of letter
c Money used to start a business
d A school subject

03. What happened to the two bikes Jack had bought?

a They were sold for profit.
b They were stolen.
c They were given away.
d They were broken.

04. What is the meaning of profit in the poem?

a A type of product
b A person who predicts the future
c Money earned after expenses
d A school fee

05. Why did Jack go bankrupt?

a He spent too much on candy.
b He lost his job.
c He didn't insure the bikes.
d He forgot to collect payments.

06. What does the word instalment mean?

a A type of investment
b A type of payment made over time
c A type of insurance
d A business partner

07. What lesson did Jack learn by the end of the poem?

a How to ride a bike.
b How to avoid school.
c How to be financially responsible.
d How to write poetry.

08. What does the word budget refer to in the poem?

a A shopping list
b A plan for income and spending money
c A type of bank
d A classroom rule

09. What is a discount?

a An extra charge
b A free item
c A lower price
d A type of tax

10. What did Jack do after going bankrupt?

a Gave up
b Was paying off the loan and kept learning
c Left school
d Sold his books

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Cloze Test – Bankruptcy of Little Jack

Choose the correct option a, b, c or d to fill in the gaps. Only one option is correct for each gap.

On the cover, we can see a boy named Jack. He is holding a notebook and some coins. Behind him, there is a classroom with a blackboard and a bicycle. Other students are watching him. The picture shows that Jack is trying to run a small (1)..... at school. The warm colours and the students' faces show that this is a story about (2) ....., teamwork, and making good or bad (3)..... with money. Jack looks (4) ....., but also a little worried. The bicycle in the background shows his (5) ..... in the school project.

(1)	A. shop	B. business	C. game	D. lesson
(2)	A. dancing	B. shopping	C. learning	D. drawing
(3)	A. decisions	B. mistakes	C. questions	D. dreams
(4)	A. tired	B. confident	C. angry	D. bored
(5)	A. investment	B. punishment	C. homework	D. decoration

2. Create a Weekly Budget Plan with your group. The pocket money you will get is 150–200 zł (3 or 4 x 50 zł per person). Together with your partners, analyse the amount of pocket money you have and your spending plan. Present the results of your discussion in the chart below.

Weekly Spending Plan

Category	Estimated Cost (zł)	Description
Snacks & Drinks	e.g., 20 zł (5 zł per person per day)	e.g., sandwiches
School Supplies		
Entertainment		
Savings		
Charity / Class Fund		
Your additional needs		

3. Answer the following questions in your group.

1. Was it easy to prepare the spending plan for your group? Why /why not?
2. Do you think such a spending plan is helpful to plan your expenses? In what way?

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

„Dlaczego nie mamy możliwie wcześniej nauczyć dziecka, czym jest pieniądz, wynagrodzenie za pracę, aby czuło wartość, złe i dobre strony posiadania?"

Janusz Korczak

Komplet scenariuszy jest częścią zestawu materiałów do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII. W skład całego zestawu wchodzą:

- **poradnik dla uczniów** „Moja inteligencja finansowa",
- **przewodnik dla nauczycieli** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **poradnik dla dyrektorów i rad rodziców** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **słownik pojęć finansowych**,
- **komplety scenariuszy wraz z prezentacjami** do przedmiotów: język polski, matematyka, geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, język angielski, lekcja biblioteczna, a także na zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia z wychowawcą i zebrania z rodzicami,
- **gry terenowe, studia przypadku i gra planszowa** „Galaktyczne finanse".

Edukacja finansowa to rozwijanie u uczniów wiedzy m.in. o pieniądzach, oszczędzaniu i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji. Scenariusze lekcji znajdujące się w zestawie pozwalają ją prowadzić na wielu przedmiotach – bez dodatkowych godzin i zmian w programie. Ich ogromną zaletą jest to, że są zgodne z podstawą programową.

Przygotowane materiały mają wspierać nauczycieli oraz pomagają w przystępny i praktyczny sposób wprowadzać temat finansów do codziennych spotkań z uczniami. Dzięki nim dzieci i młodzież zaczną poznawać wartość pracy i pieniędzy oraz będą uczyć się bezpiecznie poruszać się w świecie finansów i ekonomii już od najmłodszych lat.

Zestaw materiałów edukacyjnych powstał jako element realizacji założeń **Krajowej Strategii Edukacji Finansowej**. Materiały w wersji drukowanej trafiły do każdej szkoły podstawowej w Polsce. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie:

https://www.gov.pl/web/finanse/materialy-edukacyjne

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

JĘZYK ANGIELSKI

ISBN 978-83-979917-0-5

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.